

TIDEVARVET

Nr 26 · 25 Juni

Nr 26 · 5 årg. 1927

Tidevarvet N:r 26

De låga födelsessiffrorna i vårt land ha ägnats bekymrad uppmärksamhet från flera håll. I artikeln Nativitetens sjunkande framlägger doktor A. A. Nilsson några beaktansvärda synpunkter på det allvarliga problemet.

Samhällsomsättning Tendenser är ämnet för veckans ledare.

Stormakternas åtgärder för fredens befrästande verka inte övertygande. I Längs horisonten kommenteras några av de sista försöken.

Doktor Alf Ahlbergs artikel Kyrka och stat avslutas i detta nummer med ett radikalt förslag.

Krigsglädje—Fredsvilja inom de kristna kyrkorna är ämnet för en bok av Adolf Keller, som omnämns på första sidan av Tidevarvet.

Klararestauranten
— f. d. Klara Hushållsskola —
Drottningg. 21 B. Tel. N. 25882
Middår
Holländskord, för män, 70 kr.
Tesspår å la carte till 6.—
Arrangemang av:
Bröllop, begravningar och festliga samkväm intill kl. 12 m.n. ev. 2 fm.
Klubbkölar m. m.
Allt till lägsta priser.
Vårdsamt O. A. Jonsson.

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 108 51
STOCKHOLM.

Vid köp av villa
i Äppeliken, Smedslätten och Alsten värd Eder med förtroende till
Byggmästarnas Villabyrå
Hilgandestorgets hållplats.
Tel. Åsten 555.

Det rätta ansiktet
av
Elisabeth Högström-Löfberg.
Häft. kr. 3:75. Inb. 5:— kr.
P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Stärkande
med utgången av IDOZAN
Kärls Medel
Första avskrift. 70 kr till 100 kr.
IDOZAN A IDOZAN B
med utgången av IDOZAN
Kärls IDOZAN
stärkande medel.

Nativitetens sjunkande.

Av Ada Nilsson.

»Sjunker nativitetssiffran hos ett folk går nationens kraftresurser tillbaka och förutsättningarna för att reda sig i kampen för tillvaron nationerna emellan förminsks». Orden äro inte hämtade ur Mussolinis press utan läsas i ett av Iduns senaste nummer, där en känd barnläkare framhåller, att de sjunkande födelsessiffrorna i vårt land måste framkalla allvarliga reflexioner, ja rent av må ha besvarat frågan »Vill nutidens kvinna ej bli mor?» Följderna härav bli ödesdigra, icke endast för den enskilde individen utan för nationen i sin helhet.

Professor Werneström är icke den ende läkare, som i pressen givit uttryck åt sin förfäran för den sjunkande nativiteten. Från Italien meddelas vidare, att Mussolini på all sätt vill försöka öka sitt redan överbefolkade lands invånarantal. Samtidigt ha vi haft en ekonomisk konferens i Genève, där på allvar tagits upp frågan om under- och överbefolkning av olika länder och ett viktigt ekonomiskt problem vilket måste lösas. Och de sista dagarna av augusti samlas ävenledes i Genève en annan världskonferens, som inbjuder till diskussion av den över-

allt så brännande befolkningsfrågan, och i vilken flera av världens främsta ekonomer, sociologer och läkare komma att deltaga. Frågorna äro allvarliga, men de äro allt för komplicerade för att tillåta hastigt dragna slutsatser av det ena eller andra slaget.

Allt födelsessiffrorna äro stadda i sjunkande för vårt land i tämligen hastig takt är ofrånkomligt säkert. Men allt sjunkande nativitetssiffror alltid skulle vara av ondo är däremot icke så säkert. Även om man utgår ifrån, att ett folks lycka och framgång går hand i hand med en stark folkökning, så är det som bekant icke endast födelse- utan även döds-siffrorna som bestämma ett lands invånarantal, fränsett in- och utvandring. Länder med mycket höga födelsessiffror besväras ofta av hög barnadödlighet, särskilt spädbarnsdödlighet och tvärtom, lägre födelsessiffror — lägre dödlighet.

De kvarlevande vuxna människornas antal blir därför, så paradoxalt det än låter eller ju färre som födas. Holland erbjuder det klassiska exemplet härpå. Folkökningen har visat sig vara störst i de provinser, där en statsunderstödd, mål-

medveten upplysningsverksamhet för reglerad barnalstring bedrivits, som i sin tur åstadkommit sjunkande födelsessiffror och därmed bättre levsvillkor för de födda.

En tät befolkning kan i och för sig icke betraktas som något gott utan helt beroende på vilken levnadsstandard som kan upprätthållas. Det praktiskt viktiga blir därför, som professor Wicksell redan 1910 framhöll, icke frågan om befolkningsiffrans maximum utan dess optimum, d. v. s. den punkt där en ökning av folkmängden icke längre i och för sig skulle medföra någon genomsnittlig ökning av välförståndet utan tvärtom.

Det torde väl vara jämförelsevis få som vilja göra gällande gagnet av en tendens, som skulle försämrå läget för varje individ, även om antalet individer därigenom varaktigt ökas.

Meningarna kunna ju sedan på isär om vilken befolkningsmängd, som för varje land är den fördelaktigaste. Om vårt land är mest befolkadt med 8 eller 5 miljoner innevånare, därom tvista de länder, men vilket som, kommer befolkningen

(Forts. å sid. 4)

Krigsglädje—Fredsvilja.

I en liten bok av Adolf Keller, Kyrkorna och freden, (Die Kirchen und der Friede, mit besonderer Berücksichtigung ihrer Stellung zum Völkerbund) framläggs för den intresserade läsaren några synpunkter på de senaste rörelserna av, låt oss säga, världslig art inom kyrkor och samfund i Europa och Amerika. Vi omnämna boken, då det torde kunna vara av intresse för våra läsare, som genom doktor Ahlbergs artikel Kyrka och stat, förts in i denna problemvärld, att också ta del av ovanstående sammanställning. Belysningen faller i stort sett över samma problem, bara något från en annan sida.

Om man fastnar för den uppfattningen att kyrkan, bunden vid staten, underkastas den största förändringen just genom att tvingas till en tolerant inställning till kriget, oförenlig med hela dess grund och egentliga mening, kommer man också till den övertygelsen, att kyrkans största uppgift vad det gäller politiska, i yttre måtto världsförordande ting, är ett omhändertagande av fredssaken. Om kyrkan i detta avseende inte gjort en mycket märkbar insats, måste det säkerligen till stor del bero på den stora iver osäkerhet, som varit utmärkande för dess ställning till kriget. Påvens förordande av gudsfred någon av krigsårens jular gav den kinsåla av förnäm maktlöshet man som barn förmån, när man gärna ville tro att ett under men inte vågade.

Adolf Keller börjar sin bok med att citera några uttalanden av lelande män inom kyrkan för världskriget. Dessa citat äro på sitt sätt

den största behållningen av boken. I all sin fruktansvärda tvärsäkerhet om krigets nödvändighet och höga betydelse tvinga de en att skärskåda sin egen uppfattning på ett sätt, som i ljuset av deras frimodiga förtröstan blir så mycket mera ingående.

Sålunda härleder E. Foerster plikten att deltaga i krig ur plikten att *älska sin nästa*. Nästan är familjen och det egna folket. Kärleksbudet avser människor. Men stater och folk äro inte att betrakta som enskilda människor.

Och etikern Harless säger: På erkännandet av en gudomlig ledning av folkens historia och ett folkskicks gudomliga berättigande vilar den kristnes glädje i krig.

W. Hermann frågar de kristna, som tar avstånd från kriget om de överhuvudtaget önskar bibehålla kulturstaten. I så fall måste de också ofrånkomligt deltaga i statens våldshandlingar. Kriget är varken kristligt eller okristligt, sedligt eller osedligt. Det är helt enkelt en oavvisbar yttring av människonaturen. Att förneka kriget kan därför inte vara en kristen människas uppgift. Genom en sländpunkt, åt vilken dessa yttringen ge uttryck, måste ju varje/fredsömlig tendens som gör sig märkbar inom kyrkorna, framstå som ett stort frästege.

Adolf Keller berör också den mängd av uttalanden för freden, som gjorts av olika kyrkosamfund. Han skildrar också kyrkans varmhartighetsarbete bland de nödlidande i krigsländerna och hur kyrkorna därigenom bana väg för en mera samhällsöribetnad kins-

la mellan olika nationaliteter. Han omnämner slutligen den vilja till fred, som kom till uttryck på ekumeniska mötet i Stockholm, fastän denna vilja ännu var så kuvad av krigets and, att den inte kunde göra sig gällande i några verkligt avgörande ord eller modiga handlingar.

Vad beträffar kyrkans ställning till Nationernas Förbund har Adolf Keller olikhet i olika länder. Vad mycket olika i olika länder. Vad mycket olika i olika länder. Vad mycket olika i olika länder.

Men i England mottogs folkförbundet med ett religiöst intresse, som var av en rent stormande art. Man såg äntligen en början till den fasta politiska grundval för kyrkans ideella fredssträvanden. Utan vilken de hittills svävat fullständigt i luften. Man hoppades äntligen få avhjälpt den brist på en politisk organisation uppbyggd på ett *ideel*, som gjort sig märkbar på ett för fredsarbetet förlämd sätt.

Alltjämt härskar den största olikhet mellan kyrkorna, såväl ifråga om deras uppfattning av kriget, som deras ställning till Nationernas Förbund. Men problemet är en gång för alla uppställt. De öherhörda svårigheterna, som dess lösning erbjuda, kinska i längden inte komma att hindra fullbordandet av en inre omvandling.

Mrs Lindberghs paj.

Med anledning av Lindberghs afattningning har skägats ett nytt ord så vill jag väl för ett nytt begrepp: luftinsane. Kanske kunde man höja upp det till luftanle, det är väl just vad han har. Stora begravningar Motta sig plötsligt i sitt mod att prova och genomföra omöjliga företag som sedan strax bli möjliga. I våra dagar äro generna luftgenar. Och eftersom människlighetens insigse tillhör luften just nu, frågar man sig om det är så, att den latentia genialiteten inom människligheten bryter ut just på de områden, där människlighetens insigse utbryter, där miljoner tankar bereda jordmånen.

Vi längta alla efter nya världar, och Lindberghs skildring av sin färd, sådan han givit den i de föredrag han hållit, öppnar verkligen en ny värld för dem som hittills endast från jordens två iakttagit vindar och mota och himmelens väder. Det är skildringen av en strid mellan mannens hjärna och luftens makter, man ser för sig den enge stridsmannen inbegripit i strid med dessa våldigheter uppe på deras egen nivå.

Han är ensam i bräcklig farkost på det vida luftsvet. Han har gjort en beräkning på förhand av allierade och fiendliga vindar. Men ett övader dyker upp som luga meteorologer förutsett, som icke var prickat på den luftiga generalstabskartan. Nåväl, så går han en lör omkring och listar sig obemärkt förbi. När en åskby kommer vänder han om som när man går åt sidan för en bil, ett begravningståg, en truppström eller ett hysteriskt anfäll.

Dimman håller på att förblinda honom, gläckande molnbyggningar söka överlista honom men med sitt osviftliga luftinsane besegrar han dem och träffar Europas kust där han beräknat på ett par kilometer när.

Det är märkligt och på sitt sätt gripande att iakttaga människlighetens enklamma jubel över Lindbergh. Han är icke Sverige, icke Amerika, han är människlighetens Lindbergh. Ty han har fullbordat en av dessa bragder som människlighet i gemmen tar åt sig som ett tecken på sin egen innebuden förmåga att länka in sin begäran på nya områden och vågas sitt berättigade. Ingen förlätnare blev så behylld under kriget, ty ihjelslagna äro en så gammal konst, och de voro alla skickliga undergångare.

I vår tid är avståndsovervinningarna bragden framför andra. Utan bestämd avsikt, i största allmänhet blott. Man vill komma fort fram, vart det gör det samma, lala på långa avstånd men vad det gör det samma, lyssna på långa avstånd, till vad en fråga som kommer i andra hand. Vi ha tagit i morgesundens singlar och farit tyttur i havet, men icke för att möta någon som är före oss där.

Därför blir alltid flykten så skön och belysning så platt, anropningen av Paris så högljudig och svaret så vanligt, inställningen av radioapparaterna så spännande och lyssnandet så tråkigt. När Lindbergh kommit till Paris ringde en journalist i London på till hans mamma i Detroit, Michigan, och hade ett samtal med henne. Det är öarigt, man talar med varandra över längre sträckor än den solens skin samtidigt belyser. Men vad sade denna lilla till varandra? Jo, journalisten frågade: vad ska ni ge er som till middag, när kan komma hem? Hans favoritpudling? — Nej på, svarade Mrs Lindbergh, så nu vet vi det, men därför var det ju icke nödvändigt att etablera telefonförbindelse mellan London och Detroit.

Den anglosaxiska världen har vissa talensätt och bilder från en epok som föregått rörelseepoken. Därigenom får man jämförelser mellan gamla tiderna och nuvarande tiders heroder. Tindningen St. Louis Star jämför modigt Ford med Kristus såsom människlighetens välgörare. En annan på nivå med Moskva, den helige Augustini moder. Kanske för att i största allmänhet bedra den livliga insatsen i samman-

(Forts. å sid. 4)

Äro Edra inkomster för stora?

varom info, nedbringa Edra livsmedelskostnader genom inköp i våra butiker

KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM

Nativitetens sjunkande.

(Forts. fr. sid. 1)

trots värt låga födelsetal — år 1923 det lägsta av alla land, nämligen 17.5 % — under ännu flera decennier framåt i tiden att ökas tack vare vår låga dödlighet.

Befolkningsfrågan har däremot en kvalitativ sida, vilken egentligen ådragit sig mera uppmärksamhet i senare år än den kvantitativa. Det har konstaterats och givit anledning till betänksamhet, att de ur rashygienisk synpunkt mindre kraftfulla elementen förtplanta sig kraftigare än de för samhällets utveckling värdefulla individerna. Härmed menas då icke endast att detta s. k. oegynnsamma föräldraura (kontraselection) åstadkommes genom de rent mindervärdiga ofta starka förökning, utan genom att på det hela taget den genomsnittliga fruktsamheten är större inom de lägre än inom de högre samhällsgräns. En sällsyntare och längre t. ex. större genomsnittsbarnantal än den med större yrkesutbildning försedde muren o. s. v. Man utgår då ifrån, att det är de värdefullaste som barna sig uppåt i ständskalkulationen.

Senaste undersökningar har dock uppvisat att denna axiomatiskt fastslagna tendens kan brytas. I den på Sveriges Kristliga Studentrådet ses förlag nyfödda utkomna boken *Sexuell hygien* förekommor även en uppsats av docent K. A. Edin: *Vårt moderna befolkningsproblem.*

En undersökning gjord över den äktenskapliga fruktsamheten inom olika sociala klasser och olika inkomstgrupper ger vid handen att de tre högre socialklasserna uppvisa 20 à 25 % högre fruktsamhet än arbetarna. Inom arbetargrupperna visar visserligen den lägsta och den

högsta inkomstgruppen ungefär samma siffror, lägre än mellangruppennas, men alla de tre högre socialgrupperna uppvisa kontinuerligt stigande fruktsamhet med stigande inkomst. De är alltså anpassat sitt barnafödande efter sin inkomst.

Spädbarnsdödstalet är för samtliga familjer 36 % för samtliga arbetarfamiljer 41 %, för övriga 33 % och för lägsta inkomstgruppen 51 % både för arbetare och övriga grupper. I arbetarfamiljerna går dödligheten ej under 35 % men i de andra sociala grupperna visar lägsta inkomstgruppen (minst 10,000 kr.) en barnadödlighet av blott 12 %!

Undersökningen gäller endast Stockholm och vissa ar. Men, säger författaren, skulle fruktsamhetens utveckling i Stockholm under den följande tiden ytterligare markeras i samma riktning, och denna Stockholmstyp utbreda sig över större delar av riket, kunna konsekvenserna bli en nästan omstörtande natur.

Vore det ej på tiden att lägga av sorgen över den sjunkande nativitetens? Är det underligt att kvinnorna vägra kasta in barn i världen, förutbestämda till lidande och snar död?

Varje söndag efter kyrkan gick pappa med Bogy och mej traskandes efter go-

Vårt äppleträd.

Av Katharine Mansfield.

Det hörde två fruktträdgårdar till vårt gamla hus. Den ena kallade vi viltfråddgården och den låg alldeles bredvid köks-trädgården. I den fanns det klarbär och bigårer och genomsläppta gula plommon, jag vet inte vad anledningen var till att det följande kommit i sådant varaktigt. Men vi lekte i alla fall aldrig där. Vi bydde oss inte ens om att plocka upp fruktstämman. Det var bara hembiträdet och tvätterkan, som varje månad gick till det och hängde upp tvätten på den runda öppna platsen i mitten; mormors nattkläder, fars stråkskjortor, inackorderingens bomullsokonger och hembiträdet avskvårda laxfrägar kombinations smällde och rullade numret i familjens örnkrut!

Men den andra trädgården, som var belägen längre bort och skild från huset, låg vid foten av en liten kulle och sträckte sig ända bort till gränsen av hästagen — till kluvan av buskar, som vajade kulagtigt i ljuset och de blå grummiträden med sina fladdrande knivformiga blad.

högsta inkomstgruppen ungefär samma siffror, lägre än mellangruppennas, men alla de tre högre socialgrupperna uppvisa kontinuerligt stigande fruktsamhet med stigande inkomst. De är alltså anpassat sitt barnafödande efter sin inkomst.

Spädbarnsdödstalet är för samtliga familjer 36 % för samtliga arbetarfamiljer 41 %, för övriga 33 % och för lägsta inkomstgruppen 51 % både för arbetare och övriga grupper. I arbetarfamiljerna går dödligheten ej under 35 % men i de andra sociala grupperna visar lägsta inkomstgruppen (minst 10,000 kr.) en barnadödlighet av blott 12 %!

Undersökningen gäller endast Stockholm och vissa ar. Men, säger författaren, skulle fruktsamhetens utveckling i Stockholm under den följande tiden ytterligare markeras i samma riktning, och denna Stockholmstyp utbreda sig över större delar av riket, kunna konsekvenserna bli en nästan omstörtande natur.

Vore det ej på tiden att lägga av sorgen över den sjunkande nativitetens? Är det underligt att kvinnorna vägra kasta in barn i världen, förutbestämda till lidande och snar död?

Varje söndag efter kyrkan gick pappa med Bogy och mej traskandes efter go-

Där under fruktträden växte gräset så tjockt och stråvt, att det snarligen och snodde sig omkring skorna på en, när man gick igenom det till och med den hetaste dag var det gott, när man bjöde sig ner i gräset för att leta efter fallfrukt — äpplen, som flögarna häckat i, stora brustna päron och kyllen, som äro mycket goda att äta med en nypa salt till och som dofta så ljuvligt, att man måste draga långa djupa andetag.

Men ett år så fick trädgården ett Kungskaps träd på gott och ont. Det var ett äppelträd, som upplättes av pappa och en vän till honom under ett strövtag en söndagsafton.

»Milde himmel!» sade vinden och strände på trädets ett uttryck av den övertygande hjälpen och beundran: »Jag tror sannoligen, att det är —!» och ett flöt lysande namn sänkte sig som en hitill ökad fågel ned på det lilla träd.

»Ja, det tror jag också, att det är, sade pappa tanklöst. Han kan nämligen inte namnet på ett enda fruktträd.

»Milde himmel!» sade vinden igen: »Det där är helt enkelt underbara äpplen. Dess make existerar inte — och du får en härlig kött. Enastående äppel! Du måste äta det här!»

»Ja, de är mycket fina — mycket fina,» sade pappa lika sorgslöt, men i alla fall lättsamt han på trädets ett nytt och livligare intresse.

»De äro sämsta — snerligen sämsta,» synta jag trots jag sett dem någon annan stans i England, sade vinden och ökade ytterligare pappas intresse. För pappa hade arbetat sig upp själv och han hade fått betala så mycket och dyrt för allting, att ingenting litet så hänförande för honom som att någon berättade det han hade. Och därtill var han ännu ung och kängslig. Han undrade fortfarande, om han i alla fall fått valuta för sin pengars. Ibland kunde han i limal gå fram och tillbaka i månnet och grubbla över om det inte var bäst — att ge katten i detta sabb spring till kontoret varje dag — strunta i det — strunta i det — en gång för alla! Och nu, nu upplätte han, att han hade ett värdefullt äppelträd mitt i sin trädgård ett äppelträd, som den där Johnny från England tydligen avundades honom.

»Ni får inte röra det där träd. Hör ni det bara!», sade han vänligt men allvarligt, och hans ögon fallt på ett annat sätt och med annan ton: »Om jag någon gång får reda på, att någon av er rör det där äppeln, så får ni inte bara gå i säng — utan ni skall få ett ordentligt kockstryk!» Det senare, sade han bara, för att det låt så bra.

Varje söndag efter kyrkan gick pappa med Bogy och mej traskandes efter go-

son måhända verkar bestickande, men i så fall därför att den lever i högt på de lån ur de gamla religiösa kärnbegreppen, övrighetsbegreppet och Gudsbegreppet affektionsvärde? Eller vill man komma och ersätta den etik, som kanske fått sitt skönaste uttryck i parabeln om den förlorade sonen med en abstrakt rättsmoralism, med psykologisk, herromoral "livstro" o. s. v. Jag tror att det är att tända upp talgändan med ett litet elektriskt ljus eller en behagig brasa, där man tarvar flammande eld.

Vi behöva sannligen annat än sådana surrogat för att bära och försöna oss med lidandet i världen. Världskrigets generation torde inte heller vara fullt så villig att lyssna till, eller fullt så lätt att söva till ro, med framtidsoptimismens, det jordiska paradiset evangelium, som man var för några decennier. Vi behöva bittrare medicin. Jag tror att detta sammanhang inte låta bli att anföra Vitalis Norströms både vackra, klara och sanna ord:

»Man kommer och säger, att fäderna byggde på tomma illusioner, som äro det mänskliga förnuftet övrigda. Men man må dra in verktygssynpunkten aldrig så mycket, man må kritiscera, häkla, negeras efter lust och förmåga, det kommer ej det faktum vid, att den religiösa (och av sammanhang framgår att Vitalis menar den kyrkan) i ett så stort och otomligt ordentligt motståndskraft mot lidandet här på jorden. Är religio-

nom blomsterträdgård, på stigen, som var känd med violer, fört bastträd, färdiga vits essorn och sypressorin och medfärd kullen till fruktträdgården. Äppelträdet tyckes — precis som Jungfru Maria — blivit på ett underbart sätt varskodd om den stora ära, som vederfäris det och stod likom lite skild från sina kolleger med gennarna något höjda av de stora klassarna och viftade näddigt med de blankpolarade bladen, värdig och utsökt inför pappas förtjusla blick. Hans hjärna svällde vid anblicken — vi visste, hur jag följde till en hälsning på ryggen och knep högen, som han brukade. Det stod — alldeles av en slump — ett inventarium, som ingen hade haft en aning om, när de hårda villkoren vid köpet genomdrevs. Det inlämnades ett namn, han hade inte behövt betala för det. Om hela huset hade brunnit upp, hade han först sig mindre vid det än om han förlorat äppelträdet nu. Och hur vi försökte göra efter och leka med i lekens, Bogy och jag! Bogy med sina små sönderbrända kobbenäts kläder, som följde på ryggen och en liten rund mössa på huvudet, som det stod H. M. S. Thunderbolts tvärs över.

Äppeln övergick så småningom från ljusgrönt till gult; sedan blev det djupa röda strömmar på dem och till slut spröd sig det röda över allt det gula, äppeltrödnade i en fin klar karminston.

Äntligen kom den dag, då pappa tog en liten parkermörknin ur bröstfickan. Han tog ut ett gult. Mycket skilt och mycket omsorgfullt valde han ut två äpplen på en kors.

»Kors, jag tror de är värma!» skrek pappa nästan i extas. »Vilka underbara äpplen! Hämfnad! Makalös!» fortsatte han. Han skar av dem och de föllö ned i hans hand.

»Titta, skall ni se så!» sade han. »Inte en fläck — inte en skrå!» Och han gick genom fruktträdgården med Bogy och mej till en trädgård i trädgården. Vi satte oss på var sida om pappa. Han hade ifrån sig det ena äpplet, öppnade pärmoken och skär skar och vacker till det andra.

»Det var katten! Titta bara!» utropade han.

»Nej, men pappa!» utropade vi plikt skyddigt med ökosk verkligt entusiastiska. Ty den röda färgen hade spridit sig tvärs längs äpplets vita kött; det var skärt ändå, till en trädgårdens svarta kärnorna, som låg så precis i sina skålar.

Det såg ut som äpplet hade doppats i vin. »Jag har då aldrig sett på makens,» sade pappa. »Ett sådant här äpple får man sannoligen leta efter!» Han luktade på det och uttrydde ett för oss alldeles ökat intresse. »Vilken bouquet! Vilken utskott bouquet!» Och sedan räckte han Bogy den ena halven och mej den andra.

»Så!» sade pappa när han lätta sode han. Det var övermodigt att ge bort en så mycket. Det kände jag och jag tog med det mycket ödmjukt och mycket ödmjukt tog också Bogy sin.

Jag lätta på Bogy. Och så bet vi låggo två på en gång. Vår mun fylldes

blott en hypotes, så hör den åtminstone till de starkaste och mest värdegrunda i den mänskliga inlemning, något gott att kunna ta liv och möda, sorg och smärta och död gälla, att aldrig misströsta, aldrig förtvila, blott att man har det ena nödvändiga. — Vad häa våra försöma surrogatlösningar av eno 19 så och så att sätta upp?

Men jag fruktar, att man skall fatta detta som en alltför stor avvikelse från mitt ämne, ehuru det djupare sett blir dit. Man frågar ofta vad som hör till bestående i kristendomen. Vid en sådan fråga måste ett missförstånd undanröjas. Bakom frågan ligger ofta den tanken, att man sedan man skalat av det relativa skulle få fram ett absolut, som n och för all framtid kunde uppbyggas till absolut religion. Det är gammal upplysningsrationalism. Kristendomen såväl som allt religiöst liv kommer alltid att i sig tidsbundna och historiska former. Det existerar än en gång sagt och kommer aldrig att rika som icke är i denna världen. Det är relativ, föränderlig i ständig omvandling stadda och ändande omvandling behövande relationer. Men detta det historiska livets relativitet utesluter alldeles icke att det är bärrare av ett evigt innehåll. Och frågar man nu, vad som är det eviga innehåll i kristendomen, så svarar jag utan tvekan med det enda ord: Gudsrikastanken.

Gudsrikastanken som metafysisk och etik innebär. Metafysik och etik, icke tvärt om eller blott det

Mrs Lindbergs paj.

(Forts. fr. sid. 1)

dåd, kanske emedan Journalisten inrättat sig på Monika lode sin på en flykt där han också »skäde frans», enligt det berättade stället i Bekännelserna.

Sådana jämförelser äro förliga. Man börjar tänka på dessa väldiga undag uppläsnings- och de följder deras flädet både i andens värld. Och när man sedan frågar sig efter resultatet av de stora avständsövervinande åden, så utnytna de tills vidare i en paj.

Desintz.

av ett mjölkigt ämne, av ett hårt, avskvårat lekt skal — och en gräslig smak av något strävt.

»Nå?» frågade pappa förvåntansfull. Han hade skurit sina två halvur i fjärdedelar och höll på att peta bort kärnorna. »Nå?» Vi tuggade och svälde men i denna sekund utväxlade vi också hemliga tysta tankar — med ett underligt menande smälled. Så makade vi oss närmare pappa, tills vi kom till inåhunden.

»Förtjusande!» ljög vi blåge. »Alldeles förtjusande — pappa. Helt enkelt underbart!»

Men det ljändade ingenting till. Pappa spottade ut sitt och gick aldrig mer i närheten av det äppelträdet.

Melanders Blomsterhandel

— Kungl. Hovleverantör —
Tel. 4350 9 Birger Jarlsgat. 9 Tel. 4350

Ingen klagan

om man upprättar blodet, renar magen och tarmarna fäsa ossa roster och utdövr fömyrarna från kroppen, varmed man undanröjor roten och grundorsaken till illamående och många sjukdomar.

Denna för hela organismen värdegranda process erhålles genom att använda

Fruktsalt-Samarin

Det bringar vilt och ger hälsa.
Pris per fl. 2.50. Saljas å alla apotek, hos droghandeln, m. ll.

Cederroths Tekniska Fabrik

Stockholm

traditionens och — jag nämmer på en smula trots ordet dogmbildningens Kristus. Jag tror inte att den s. k. liberala Jesukulten, som vill göra Jesus till en värliglig socialist, till lite drag från Tolstoj och Nietzsche, älskande barn och blommar och fåglar, Renas lilla vackra elfenbensjuse, som Brandes spydigt säger, Chamberlains eller Gustav Frørensens svärniske ariske drömmare ger något anknytande till liv och död. Men jag tror på den etiska och metafysiske kristendomen, den lidande gudens och korsets paradox, som är judarna en dårskap och grekerna ett skandalon. Sambandet mellan denna metafysik och t. ex. de antika mysteriekulterna har naturligtvis det största historiska intresse. Men för denna metafysik giltighet säger det ingenting, varken för eller emot.

Jag betonar avskiltigt det metafysiske momentet i kristendomen. Ty lika fjärran som den liberala Jesukulten ligger mitt tanken, att kristendomens framtid består i dess urvattnande till en vacker etik blott. Det är över huvudt en bland de många vädskapelser, som florerar bländ de bildade klasserna, att tro, att någon etik kan byggas utan anknytning till ett metafysiskt översvärldsperspektiv.

Vad åter själva det etiska innehåll i kristendomen angår, så må tilläget medgivas att mellan visst landsk modern etisk uppfattning och evangelisk råder en viss inkongruens. Delvis torde den ha sin

grund i det starkt eskatologiska draget hos evangelien och Kristus. Men jag tror inte, att denna är större än att den kristna etiken har utvecklingsmöjligheter, som överbrygga den. Kristendomen har inom sina livs- och tankformer haft rum för en Augustinus och Luther, en Francisus och Pascal, Dostojevskij och Kierkegaard. — För en tid sedan var det ett populärläst diskussionsämne, huruvida en kristen kan vara socialdemokrat. Somliga sade att kan icke komma det, andra att man måste vara det. För min önkla del tror jag, att han kan vara både höger och vänster, både konservativ och socialdemokrat och kommunist och anarkist. Så tränga äro de kristna livsformerna icke.

Det är möjligt, att i förlängningen av en religiöst fördjupad utveckling, som verkligen är en uppåtstående linje råder något ännu högre, bestämt att avlösa den. Jag sjar icke om framtiden och renserar icke om vagns möjligheter. Jag påstår blott, att jag icke ser eller genom hörsningar från dem, som äro bättre bevandrade på den marknad, där världsuskändningar salubidna, erfart något om en sådan religion. Lidandets och försönings vishet, tanken om ett individuellt liv, som bryter alla tids-existensens skrancker, övervinnet det jordiska ångest och tändar en religiös ramp över dess tragik. Gudsrikastanken — vill man tilläventyrs komma och ersätta detta med en diffus manistisk panteism